

Vergaderjaar 2017–2018

34 775 VIII**Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2018****Nr. 13****TWEEDE NOTA VAN WIJZIGING**

Ontvangen 3 november 2017

Het voorstel van wet wordt als volgt gewijzigd:
De begrotingsstaat van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2018 (Kamerstukken II, 2017–2018, 34 775, nr. 1) komt te luiden:

(Bedragen x € 1.000)**Vaststelling van de begrotingsstaten van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor het jaar 2018**

Artikel	Omschrijving	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
	Totaal	39.829.302	40.235.779	1.380.627
	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap			
4	Middelbaar beroepsonderwijs	4.449.579	4.496.879	3.000
6	Hoger beroepsonderwijs	3.215.709	3.140.498	1.213
7	Wetenschappelijk onderwijs	4.753.943	4.696.066	16
8	Internationaal beleid	11.116	11.716	99
11	Studiefinanciering	5.373.215	5.373.215	896.901
12	Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten	89.501	89.501	2.415
13	Lesgeld	6.555	6.555	238.269
14	Cultuur	388.142	777.883	494
16	Onderzoek en wetenschapsbeleid	1.027.309	1.008.396	101
25	Emancipatie	5.831	15.444	0
91	Nominaal en onvoorzien	269.682	269.682	0
95	Apparaatskosten	252.663	252.663	567
	Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media			
1	Primair onderwijs	10.465.757	10.465.757	17.661
3	Voortgezet onderwijs	8.350.551	8.460.939	7.391
9	Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid	180.323	181.159	6.000
15	Media	989.426	989.426	206.500

TOELICHTING

Algemeen

De Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media is verantwoordelijk voor artikel 1 Primair onderwijs, Artikel 3 Voortgezet onderwijs, Artikel 9 Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid en Artikel 15 Media. De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is verantwoordelijk voor de overige artikelen. De verdeling van de beleidsterreinen is vastgelegd in de portefeuillevreiding van Kabinet Rutte III¹.

De volgende maatregelen, die in het regeerakkoord van het kabinet-Rutte III zijn opgenomen met betrekking tot het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, zijn in deze nota van wijziging verwerkt: G46 doelmatiger onderwijs, G47 terugdraaien taakstelling OCW, G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO en G50 10-jaarsrente studievoorschot. Daarnaast is de herverkaveling van Groen Onderwijs (van artikel 7 van de begroting van Economische Zaken en Klimaat) in deze nota van wijziging verwerkt. Maatregel G34 modernisering cao primair onderwijs is reeds verwerkt via een nota van wijziging (Kamerstukken II, 2017–2018, 34 775 VIII, nr. 5). Eventuele budgettaire gevolgen van de uitwerking van de rolverdeling en samenwerking tussen LNV en OCW worden verwerkt bij komende Voorjaarsnota.

Bij maatregel G46 doelmatiger onderwijs dient opgemerkt te worden dat het de technische verwerking betreft. Het streven is om bij de invulling van de besparingen over en binnen alle onderwijssectoren (inclusief onderzoek), het primaire proces zo veel mogelijk te ontzien. Bij het invullen van de maatregel worden alle onderwijssectoren (inclusief onderzoek) betrokken.

De overige maatregelen met betrekking tot het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap worden op een later moment in de begroting verwerkt, door middel van een nota van wijziging of een suppletoire begroting.

De volgende ombuigingen en beleidsintensiveringen uit het Regeerakkoord worden verwerkt per artikel in de begroting van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap:

(Bedragen x € 1.000)

Ombuigingen en beleidsintensiveringen uit het Regeerakkoord voor het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

		2018	2019	2020	2021	2022
Art.nr.						
	Uitgaven					
1	G46 Doelmatiger onderwijs	- 6.666	- 30.664	- 45.663	- 60.996	- 60.996
3	G46 Doelmatiger onderwijs	- 5.171	- 23.786	- 35.420	- 47.313	- 47.313
4	G46 Doelmatiger onderwijs	- 2.754	- 12.666	- 18.862	- 25.195	- 25.195
6	G46 Doelmatiger onderwijs	- 1.913	- 8.800	- 13.104	- 17.503	- 17.503
7	G46 Doelmatiger onderwijs	- 2.854	- 13.129	- 19.551	- 26.116	- 26.116
16	G46 Doelmatiger onderwijs	- 642	- 2.955	- 4.400	- 5.877	- 5.877
91	G47 Terugdraaien taakstelling OCW	244.000	415.000	410.000	338.000	183.000
6	G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO	46.602	111.100	110.266	112.527	111.079
7	G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO	21.398	52.900	53.734	56.473	57.921
95	G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO (uitvoeringskosten)	2.000	1.000	1.000	1.000	1.000
3	Herverkaveling Groen onderwijs	342.964	330.207	317.445	309.474	308.160
4	Herverkaveling Groen onderwijs	173.943	164.298	160.087	156.887	151.499

¹ <https://www.tweedekamer.nl/sites/default/files/atoms/files/portefeuillevreidingkabinetrutteiii.pdf>

Ombuigingen en beleidsintensiveringen uit het Regeerakkoord voor het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

		2018	2019	2020	2021	2022
6	Hervkaveling Groen onderwijs	90.648	93.698	96.658	99.059	101.168
7	Hervkaveling Groen onderwijs	193.712	195.140	198.643	202.386	206.910
95	Hervkaveling Groen onderwijs	530	530	530	530	530
Niet-belastingontvangsten						
11	G50 10-jaarsrente studievoorschot	0	0	0	0	0
3	Hervkaveling Groen onderwijs	30	30	30	30	30

Artikelsgewijze toelichting bij de begrotingsartikelen

In deze toelichting worden de mutaties per artikel voorzien van een toelichting.

Er volgen uit het Regeerakkoord geen negatieve bijstellingen op reeds aangegane verplichtingen.

Artikel 1: Primair onderwijs

Dit artikel wordt in 2018 met € 6,7 miljoen verlaagd. Dit wordt veroorzaakt door; regeerakkoord maatregel G46 Doelmatiger onderwijs (€ – 6,7 miljoen).

Artikel 3: Voortgezet onderwijs

Dit artikel wordt in 2018 met € 337,8 miljoen verhoogd. Dit wordt veroorzaakt door;
de hervkaveling van Groen onderwijs (€ 343,0 miljoen) van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat naar het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
regeerakkoord maatregel G46 Doelmatiger onderwijs (€ – 5,2 miljoen).

Artikel 4: Middelbaar beroepsonderwijs

Dit artikel wordt in 2018 met € 171,2 miljoen verhoogd. Dit wordt veroorzaakt door;
de hervkaveling van Groen onderwijs (€ 173,9 miljoen) van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat naar het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
regeerakkoord maatregel G46 Doelmatiger onderwijs (€ – 2,8 miljoen).

Artikel 6: Hoger beroepsonderwijs

Dit artikel wordt in 2018 met € 135,4 miljoen verhoogd. Dit wordt veroorzaakt door;
de hervkaveling van Groen onderwijs (€ 90,6 miljoen) van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat naar het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
regeerakkoord maatregel G46 Doelmatiger onderwijs (€ – 1,9 miljoen);
regeerakkoord maatregel G49 Halvering collegegeld (€ 46,6 miljoen).

Artikel 7: Wetenschappelijk onderwijs

Dit artikel wordt in 2018 met € 212,3 miljoen verhoogd. Dit wordt veroorzaakt door;

de herverkaveling van Groen onderwijs (€ 193,7 miljoen) van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat naar het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
 regeerakkoord maatregel G46 Doelmatiger onderwijs (€ – 2,9 miljoen);
 regeerakkoord maatregel G49 Halvering collegegeld (€ 21,4 miljoen).

Artikel 16: Onderzoek en wetenschapsbeleid

Dit artikel wordt in 2018 met € 0,6 miljoen verlaagd. Dit wordt veroorzaakt door;
 regeerakkoord maatregel G46 Doelmatiger onderwijs (€ – 0,6 miljoen).

Artikel 91: Nominaal en onvoorzien

Dit artikel wordt in 2018 met € 244,0 miljoen verhoogd. Dit wordt veroorzaakt door;
 regeerakkoord maatregel G47 Terugdraaien taakstellingen OCW (€ 244,0 miljoen).

Artikel 95: Apparaatskosten

Dit artikel wordt in 2018 met € 2,5 miljoen verhoogd. Dit wordt veroorzaakt door;
 de herverkaveling van Groen onderwijs (€ 0,5 miljoen) van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat naar het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
 regeerakkoord maatregel G49 Halvering collegegeld (€ 2,0 miljoen).

Meerjarige doorwerking

In de onderstaande tabellen worden per artikel de standen ontwerpbegroting 2018 vóór nota van wijziging, de mutaties in het kader van het regeerakkoord en de herverkaveling en de standen ontwerpbegroting 2018 na nota van wijziging meerjarig opgenomen.

Meerjarige doorwerking verplichtingen

(Bedragen x € 1.000)

Artikel	Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
1	Primair onderwijs Stand vóór nota van wijziging	10.472.423	10.356.120	10.306.756	10.254.789	10.204.540
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>	- 6.666	- 30.664	- 45.663	- 60.996	- 60.996
	Stand na nota van wijziging	10.465.757	10.325.456	10.261.093	10.193.793	10.143.544
3	Voortgezet onderwijs Stand vóór nota van wijziging	8.011.153	8.036.388	7.935.939	7.786.282	7.791.761
	<i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat(XIII)</i>	368.355	354.735	345.933	333.112	330.289
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>	- 28.957	- 35.420	- 47.313	- 47.313	- 47.313
	Stand na nota van wijziging	8.350.551	8.355.703	8.234.559	8.072.081	8.074.737
4	Middelbaar beroepsonderwijs Stand vóór nota van wijziging	4.278.330	4.444.953	4.448.112	4.418.147	4.415.883
	<i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>	186.669	177.587	176.365	175.462	171.772
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>	- 15.420	- 18.862	- 25.195	- 25.195	- 25.195
	Stand na nota van wijziging	4.449.579	4.603.678	4.599.282	4.568.414	4.562.460
6	Hoger beroepsonderwijs Stand vóór nota van wijziging	2.967.916	2.952.926	3.061.918	3.033.307	3.097.897

Artikel	Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
	<i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>	100.804	103.827	99.552	97.047	98.603
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>	- 10.713	- 13.104	- 17.503	- 17.503	- 17.503
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO</i>	157.702	110.266	112.527	111.079	113.831
	Stand na nota van wijziging	3.215.709	3.153.915	3.256.494	3.223.930	3.292.828
7	Wetenschappelijk onderwijs					
	Stand vóór nota van wijziging	4.493.538	4.513.933	4.615.408	4.659.003	4.700.347
	<i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>	202.090	203.845	207.634	212.222	217.110
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>	- 15.983	- 19.551	- 26.116	- 26.116	- 26.116
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO</i>	74.298	53.734	56.473	57.921	60.169
	Stand na nota van wijziging	4.753.943	4.751.961	4.853.399	4.903.030	4.951.510
16	Onderzoek en wetenschapsbeleid					
	Stand vóór nota van wijziging	1.030.906	958.175	999.532	999.525	1.000.215
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>	- 3.597	- 4.400	- 5.877	- 5.877	- 5.877
	Stand na nota van wijziging	1.027.309	953.775	993.655	993.648	994.338
91	Nominaal en onvoorzien					
	Stand vóór nota van wijziging	25.682	- 145.479	- 139.900	- 68.348	87.285
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G47 Terugdraaien taakstelling OCW</i>	244.000	415.000	410.000	338.000	183.000
	Stand na nota van wijziging	269.682	269.521	270.100	269.652	270.285
95	Apparaatskosten					
	Stand vóór nota van wijziging	250.133	252.689	257.447	258.044	258.473
	<i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>	530	530	530	530	530
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO</i>	2.000	1.000	1.000	1.000	1.000
	Stand na nota van wijziging	252.663	254.219	258.977	259.574	260.003
Totaal	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap					
	Stand voor nota van wijziging	38.574.190	38.556.188	38.728.273	39.009.757	39.310.473
	<i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>	858.448	840.524	830.014	818.373	818.304
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>	- 81.336	- 122.001	- 167.667	- 183.000	- 183.000
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G47 Terugdraaien taakstelling OCW</i>	244.000	415.000	410.000	338.000	183.000
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO</i>	234.000	165.000	170.000	170.000	175.000
	Stand na nota van wijziging	39.829.302	39.854.711	39.970.620	40.153.130	40.303.777

Meerjarige doorwerking uitgaven

(Bedragen x € 1.000)

Artikel	Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
1	Primair onderwijs					
	Stand vóór nota van wijziging	10.472.423	10.356.120	10.306.756	10.254.789	10.204.540
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>	- 6.666	- 30.664	- 45.663	- 60.996	- 60.996
	Stand na nota van wijziging	10.465.757	10.325.456	10.261.093	10.193.793	10.143.544
3	Voortgezet onderwijs					
	Stand vóór nota van wijziging	8.123.146	8.013.229	7.921.263	7.843.593	7.791.761
	<i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>	342.964	330.207	317.445	309.474	308.160
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>	- 5.171	- 23.786	- 35.420	- 47.313	- 47.313

Artikel	Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
	Stand na nota van wijziging	8.460.939	8.319.650	8.203.288	8.105.754	8.052.608
4	Middelbaar beroepsonderwijs					
	Stand vóór nota van wijziging	4.325.690	4.492.572	4.488.665	4.458.412	4.417.403
	<i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>	173.943	164.298	160.087	156.887	151.499
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>	- 2.754	- 12.666	- 18.862	- 25.195	- 25.195
	Stand na nota van wijziging	4.496.879	4.644.204	4.629.890	4.590.104	4.543.707
6	Hoger beroepsonderwijs					
	Stand vóór nota van wijziging	3.005.161	2.969.694	2.984.447	3.062.145	3.097.897
	<i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>	90.648	93.698	96.658	99.059	101.168
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>	- 1.913	- 8.800	- 13.104	- 17.503	- 17.503
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO</i>	46.602	111.100	110.266	112.527	111.079
	Stand na nota van wijziging	3.140.498	3.165.692	3.178.267	3.256.228	3.292.641
7	Wetenschappelijk onderwijs					
	Stand vóór nota van wijziging	4.483.810	4.493.381	4.542.330	4.634.112	4.701.467
	<i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>	193.712	195.140	198.643	202.386	206.910
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>	- 2.854	- 13.129	- 19.551	- 26.116	- 26.116
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO</i>	21.398	52.900	53.734	56.473	57.921
	Stand na nota van wijziging	4.696.066	4.728.292	4.775.156	4.866.855	4.940.182
16	Onderzoek en wetenschapsbeleid					
	Stand vóór nota van wijziging	1.009.038	1.005.223	956.606	999.018	1.000.523
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>	- 642	- 2.955	- 4.400	- 5.877	- 5.877
	Stand na nota van wijziging	1.008.396	1.002.268	952.206	993.141	994.646
91	Nominaal en onvoorzien					
	Stand vóór nota van wijziging	25.682	- 145.479	- 139.900	- 68.348	87.285
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G47 Terugdraaien taakstelling OCW</i>	244.000	415.000	410.000	338.000	183.000
	Stand na nota van wijziging	269.682	269.521	270.100	269.652	270.285
95	Apparaatskosten					
	Stand vóór nota van wijziging	250.133	252.689	257.447	258.044	258.473
	<i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>	530	530	530	530	530
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO</i>	2.000	1.000	1.000	1.000	1.000
	Stand na nota van wijziging	252.663	254.219	258.977	259.574	260.003
Totaal	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap					
	Stand voor nota van wijziging	39.139.982	39.001.085	38.945.124	39.121.223	39.323.871
	<i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>	801.797	783.873	773.363	768.336	768.267
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>	- 20.000	- 92.000	- 137.000	- 183.000	- 183.000
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G47 Terugdraaien taakstelling OCW</i>	244.000	415.000	410.000	338.000	183.000
	<i>Maatregel regeerakkoord nr. G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO</i>	70.000	165.000	165.000	170.000	170.000
	Stand na nota van wijziging	40.235.779	40.272.958	40.156.487	40.214.559	40.262.138

Meerjarige doorwerking ontvangsten

(Bedragen x € 1.000)

Artikel	Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
3	Voortgezet onderwijs					
	Stand vóór nota van wijziging	7.361	7.361	7.361	7.361	7.361
	<i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>	30	30	30	30	30
	Stand na nota van wijziging	7.391	7.391	7.391	7.391	7.391
Totaal	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap					
	Stand voor nota van wijziging	1.380.597	1.414.621	1.487.563	1.554.243	1.633.157
	<i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>	30	30	30	30	30
	Stand na nota van wijziging	1.380.627	1.414.651	1.487.593	1.554.273	1.633.187

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
I.K. van Engelshoven

De Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,
A. Slob